

Moro je podčrtal, da so po sklepu centralnega odbora PSI odpadli pridržki za neposredno in organsko sodelovanje s socialisti - Tiskovna konferenca Togliattija

poletnikom med KPI in albansko
je Togliatti izjavil, da je politična
linija albanske KP zgrešena.
Albanci niso razumeli vprašanih
zvezi z razvojem demokracije
in komunizma, sicer naj bi
italijanske komuniste, češ da
izdajalci in ne štedijo s še hu-
mi sramotilimi izrazi, vendar
da nimajo niti enega samega
javnega argumenta v podporo
je linije.

Končno je Togliatti še odgovoril
na vprašanje, kaj meni KPI o
lisku Italije glede evropskega sh-
ema tržišča, in dejal, da to v-
še zavira nadaljnji razvoj italij-
skega gospodarstva. Če bi se
že tako močno, da mora kon-
kretizirati proizvodnjo in nemo-
strijsko frakcijo, in da je p-
zaradi tega nastala nevarnost,
bi skupno tržišče utelelo pre-
stavljeni bi namreč med
gospodarske osebnosti in
smernih, kakor je v našem inter-

Hallstein nasprotuje raztegnitvi evropskega skupnega tržišča v atlantsko skupnost

Kanceler trdi, da ne verjame, da je SZ umaknila vse rakete s Kube, in podpira zahtevo po nadzorstvu - Socialdemokrati dobili absolutno večino pri deželnih volitvah v Hessenu

no večino lahko sestavili vlado sami.

Predstavniki demokristjanov pa je lakonično izjavil: »Čez štiri leta bodo nove volitve in tedaj bodo pravi gostje, brez »Spiegela« in brez vladne krize v Bonnu, rezultati drugačni.«

Zmaga Ollenhauerjeve stranke in okrepitev liberalcev ter zguba demokristijanov ne bodo imele posledic za koalicijo v Bonnu, vendar pa bi lahko vplivale na prihodnje volitve na Bavarskem.

rodnom čustva prijateljstva romunskega ljudstva in istočasno pozdrava romunske velike ljudske skupščine zvezi skupščini Jugoslavije, je izjavil vodja romunske delegacije ob prihodu v Beograd.

DANES

Dva večna politična despoti

NOVI DELHI, 12. — F
FP, je jugoslovanski
Novem Delbtiu izro

ku, jer odgovor je marša Tita na pismo, ki ga je Nehru poslal vsem članom, ki so pozivale razen portugalca, da se pridružijo. Vsebi članica pisma sicer ni bila objavljena, a čenda se zahtuje, da pismo izjavi, da se pridružijo, ali ne. Vendar je mogoče sprazum, ki bo skladu s častjo in z dostojanstvom Indije.

BEograd, 12. — Ta vabilo zveze Jugoslavke skupštine Jugoslavije je isprislana danes v Beograd na desetnevni obisk v Jugoslavijo delegacija velike Jugoslavke skupštine Romsunije. Romsunija, ki je izraća obsežne skupštine Jugoslavije, katere delegacija je leta 1957 obiskala Romsunijo, vodi podpredsednik skupštine Stefan Nicu. „Prinašam jugoslovanskim na-

**Moskovski radio obtožuje ZDA, da ne držijo obljube
Kubanski begunci napovedujejo nove napade**

za obrambo Gilpatrick je si
vedele, koliko raketskih izstrel-
ala na Kubo. Dodaj je, da je so-
je bilo 42, in ZDA so jih dejan-
saj sovjetskih ladjah.

Westu, so se zbrale v drugih kra-
jih v hotelih v Miamiu so pre-
notirali mnogo sob za vojake. Za-
plenili so tudi veliko garažo neke
transportne družbe in na njeni
strehi so namestili ogromne radar-
e. Vodila jih je ena področja so
zaplenili okoli petdeset hektarov
zemljišča, na katerem so postavi-
li pet ramp za izstreljevanje ra-
ket in več radarских naprav.

Vodila jih je ena področja neke
skupine «Alfa 66» pa je skopili, da
bodo člani njegove skupine takoj
po končani ameriški blokadi izved-
li nove oborožene napade na Kuo.
Voditelj skupine je dejal, da so v
nekaterih delih na Kubi skrite ve-
like količine sovjetskega «ofenziv-
nega» orožja. Isto je izjavil tudi
predsednik «revolucionarnega svet-
a» ubasinski beguncve v Miami-
ju, Mimi Džonson.

Moskovsko radio je večkrat obti-
žilo ZDA, da ne držijo obljube o
ukinitvi blokade. Dodal je, da ne
dajanje brikade kaže, da se na-
daljuje agresijska politika, ki je
svoj čas povzročila skrajno napet-
ost na svetovni. «Sovjetska zveza je
držala obljubo in demonstrirala svo-
jo raketa opornost in moč. Če je
vzlicno priključiti, da bodo ZDA iz-
polnile dane obljubo».

Kakor poroča Tass iz New York-
a, je ameriški profesor za med-
narodno pravo Eric Warner Neal
prijel, da so se na mednarodno po-
ganjajo, zdaj sukala okrog celotne
ga problema tujih porisih. V reviji
«Nations» piše profesor med dru-
gimi: «Medtem ko je ameriški kon-
vencija, ki je odločila, da naša oporiš-
je dejstvo, da je ustavljanje oporiš-
na meji druge države nedovo-
umno imeti za izjave».

ŠZ bo dobavila Indiji nadvzočna letala

«Miğ-21»

NOVI DELHI, 12. — Predsednik
indijske vlade Nehru je izjavil, da
je dobil od Sovjetske zveze zagot-
ovilo, da bo SZ dobavila Indiji,
kakor dogovorjeno, nadvzočna leta-
la «Miğ 21» in da bo začela izva-
ljati program za zgraditev tovarne
za letala «Miğ» v Indiji.

Nehru je dalje sporočil, da se
zahteval od ZDA dobavo letal, ki so
potrebna za obrambo proti Kitaj-
ski.

V razgovoru s skupino tujih čas-
nikarjev je Nehru tudi izjavil, da
je vedno pripravljen, da je politika
nevezanosti idealna politika za In-
dijo. Mnenja je, da se Kitajci ne
bodo sami umaknili iz indijskega
ozemlja, ki so ga zasedli med drugo
vojno, in zato je sedanja po-
bitil indijske vlade v tem, da Ki-
tajce izžene iz indijskega ozemlja.
Nehru je tudi izjavil, da je Sovjet-
ska zveza v kolčevnem položaju, ker
je zavzeto v Tajski, toda je ved-
no bila v dobri prijateljski tudi z
Indijo. Zato želi Sovjetska zveza,
da bi spor med Indijo in Kitajsko
prenehal.

Nehru je tudi izjavil, da je po-
bitil indijske množice vrok sedanjega
kitajskega, napada na kitajskih
ekspansionističnih težanjih.

Ministrstvo za obrambo javlja, da
je prišlo danes na severnozhodni
meji do novih spopadov med indijs-
kimi in kitajskimi izvidniki.

V Londonu so sporočili, da je pa-
kistanski predsednik Ali Juvkar po-
slal Mac Milanu pismo, v katerem
zahteva od njega zagotovilo, da se
oporiš na Anglijo dobavljajo In-
diji, da bo ukinila paucistični
meji. Juvkar je še izjavil, da so
tudi Američani dali tako zagotovi-
lo, kar se tice ameriskega orožja,
ki ga dobavljajo Indiji.

NOVI DELHI, 12. — Predsednik Indijske vlade Nehru je izjavil, da je dobil od Sovjetske zveze zagotovilo, da bodo Indiji pomagali pri razvoju njenih železnice.

klara, da bo SZ dobavljala indijsko, kar pomeni, da bo Sovjetska zveza, ki jo dobro pozna, nazadnje lahko dobila in izplačala, kar ji je potrebno za program ne zreditve tovarne letala »Mig« v Indiji.

Nehru je dalje sporočil, da je tehal od ZDA dobavljati letala, ki so potrebna za obrambo proti Kitajci.

Prvi razgovor s skupino tujih zastopnikov je Nehrui tudi izjavil, da vedno prepričan, da je politika nezanezanosti idealna politika za Indijo. Menja je, da se Kitajci ne bodo mogli umakniti iz indijskega ozemlja, če bodo vztrajali pri svoji ofenzivi, in zato je sedanja politika indijske vlade v tem, da Kitajci izide iz indijskega ozemlja. Nehrui je tudi izjavil, da je Sovjetska zveza, ki je Indiji pomagala, da se izloči iz Kitajčevih polj, kar je za Indijo zelo koristno, ker ji omogoča, da se izloči iz Kitajčevih rokami. Nehrui je tudi izjavil, da je Sovjetska zveza, ki je Indiji pomagala, da se izloči iz Kitajčevih rokami, in sicer s pomočjo Indije in Kitajske, nehal.

LONDON, 12. — Britanski mini- lom, da so Čombejeva letala b
er za obrambo Thorneycroft je bardirala nekatere kraje v Se
ri Katangi, ki so pod nadzorom

...rozi, da se je britanska vlada
porazumela z ameriško vlado, da
i v kratkem preizkuša angleško
drsko bombo pod zemljo v Nevada.
Dodal je, da je poizkus »potreben
iz važnih vojaških namenov». Ko
da nikakor ne pomeni začetka
nove vrste poizkusov, Minister je
javil, da je britanska vlada že
v dolgo časa mislila na poizkus s to
vrsto orožja in da je ta sedaj »po-
tребen iz resnih vojaških
razlogov».

Predstavnik OZN u Kongu Karimbi je predlagao tajniku OZN akcijis, da naći protu Čombejevemu izjavljivanju, da ne postoji opasnost, da se ne uvedu gospodarske sankcije protiv Katanga, se zdi, da se ne zaveda opet zavjeka, ker se može dogoditi, da se opet uve-
ostranjivanje vlade. Predstavnik OZN je izjavio, da Zdručeni narodi ne mislio dopustiti drugih podobnih akcija, to sad sedaj ni OZN sprema, da ne naredi, da se ne uvedu sankcije.

Predstavnik OZN u Kongu Karimbi je predlagao tajniku OZN akcijis, da naći protu Čombejevemu izjavljivanju, da ne postoji opasnost, da se ne uvedu gospodarske sankcije protiv Katanga, se zdi, da se ne zaveda opet zavjeka, ker se može dogoditi, da se opet uve-

us, kakršnega je napravila iz
marca. Kakor poročajo, bo bomba
boka.

Čombejeva letala bombardirala Severno Katango

NEW YORK, 12. — Glavni tajnik UN se je sestel danes s svojimi glavniimi svetovalci, da proučijo poročaj v Kongu v zvezi s sporoci-

ukrepu. Verdar da pripomnim, da je kupuje Anglija majhne količine bakra in kobalta v Katangi, tako da bi moglo biti sankcije kljub temu, če bi učitirali, da je to bakra in kobalta. V Katangi velike količine kobalta, ki ga uporablja v okviru svojega vesoljskega programa.

Zvedelo se je, da bo ameriški državni podpiratelj povopal v prihodnjih štirindvajsetih urah na razgovor s britanskimi in belgijskimi voditelji, da ti dosegli sporazum o novi ustavi za Kongo, ki naj omejuje intervencijo Katange.

Osrednja vlada v Leopoldvillu je objavila danes izjavo, v kateri podpira načrt U Tanta za združitve Konga. Razen tega je vlada protestno proti hcmrdarstvu, ki se s konjo izvaja. Človeštvo, ki živi v U Tantu, na sprejme vse potrebne ukrepe.

Zvedelo se je, da je Etiopijska unekdaj svojih pet reaktivnih in šestih letih OZN, Kongo sam danajst vojaških letal, od katerih je šest švedskih in šest indijskih.

Medtem ko se pripravila obnove razoroženih poznanj, pa kak neskladno zvenijo izjave prvohovnega poveljnika NATO generala Norstada. Na konferenci parlamentarcev NATO je namreč zahteval še bolj popolno oborožitve. Poudaril je, zlasti, da morajo biti države NATO pripravljene zlasti za "klasično" vojno in s tem v zvezi omenil, da se s klasičnimi miroljubnimi svetu — da je v poveljstvu NATO nastala nekaka nova koncepcija, ki se ji pravi "koncepta pa vzve", ki je v tem, da se s klasičnimi miroljubnimi položaji, zato da bo v primeru incidenta, dovolj močno reagiral, tako da bi enakega časa vedrle.

MEDNARODNI FAŠIZEM

Josef Hindels zaključuje s spodnjim odlomkom svojega članka "Hitler ni bil sučilec".

Saj nemška oborožena sila ni bila nič drugega kot orodje nacizma. Saj vendar vojne niso začele, da bi branili domovino, marveč da bi druge narode s silo spravili pod nacistični jarem.

Tako malih neonacističnih skupin tudi zaradi tega ni moglo poudarjati, ker lahko nevarno vplivajo na vse občrne plasti, obrobne niti ne toliko zaradi neonacistične agitacije, kolikor zaradi njihove duhovne, njihove tradicionalne, neposredne, pa tudi le poslednje povezave z nekdanjim nacističnim režimom, zaradi njihovega enotnega nacističnega jezika iz nekdanjih dni, ki ga ne morejo ne premagati ne pozabiti. Sprito teh širokih plasti tudi v javnem življenju nastaja vzdušje, v katerem se seveda še aprico vrste množično psiholoških (identifikacija nacista in Nemca, pretirana iluzija nemške veličine), političnih (rekonstrukcija nemške sile) in drugih čustvenih dokona likvidacija nacizma in njegovega neonacističnega dediča tudi v sodobni Nemčiji sila težavna, če že ne nemogoča.

Je sprito tega je moglo, da žele zdaj — in še to sila poročka — slediti in postavijo pred sodišče gestapovskega rablja ali esesovskega morilca, ki se je lahko celih 18 let "skrival" in živel celo sredi med vsemi svojimi nekdanji znanci in tudi pajdaji.

Hindels opisuje plastičen primer takega vzdušja, ki se ga niti sodnik sredi kazenskega procesa proti nekemu nacističnemu slojencu ne more sprostiti.

Ko so v nekem industrijskem podjetju izdelali nacističnega množičnega morilca, je Hindels govoril z nekaterimi očitnimi uslužbenci, ki so bili že v letih, od 40 do 60, da bi poizvedel, kaj mislijo o zaprtim nacistu. Enega izmed teh razgovorov si je tudi zabeležil:

Pisec: Kakšen je bil ta človek kot kolega v uradu in kot predstojnik?

Imenovanje: Prijazen, ustrežen, vsoj korekten. In tudi priljubljen. Le malo pedanten. Nekdanjega oficirja v sebi ni mogel zatati. Kot predstojnik je bil nekoliko strog pri mladih ljudeh, a zanje je tako kar prav.

Pisec: Ali se je ljudem v tovarni pogovarjali tudi o političnih zadevah, ali pa posegal v razne razgovore?

Imenovanje: Ni se udeleževal političnih razgovorov. Ali je govoril o poslih in delu ali o svojih družini. Saj je vendar dober, skrben družinski oče. V zadnjem času pretrajal je bil za njega, da ne vse, ko strela z jasnega, ni govoril o nekem drugem, ko o hiši, ki si jo gradi. In kako se je veselil, da se bo z družino naselil v lastnem domu, z vrtno in.

Pisec: Ali je kdaj kaj govoril o vojni, o svojih doživljajih na fronti?

Imenovanje: Seveda. Saj govoril o tem vsak, kdor je bil tam zunaj. Končno pa tudi ni nobena sramota, če kdo v vojni kot vojak opravi svojo dolžnost. Sam sem bil na vzhodni fronti in potem še v ujetništvu. Ko sem bil še v taborišču, so mojo družino, ki je živela v Sudetu, preganjal iz Češke. A o teh zločinah seveda nihče ne govori.

Pisec: Ali je bilo v razgovorih o vojni ali drugace kar govora tudi o množičnih umorih Židov?

Imenovanje: Okevale. Redkdaj. A če so časipti o takih procesih poročali, je bilo govora seveda tudi o tem.

Pisec: In kakšnega mnenja je bil o tem?

Imenovanje: Natanko se tega ne morem spomniti. Dejal je nekako, da bi bilo treba končno še napraviti črto čez vse to. In to je bilo tudi moje mnenje in še mnogih drugih naših kolegov. Zdal je, če dolgo tega, kar je vojne konec, in še zmeraj ni nobenega mira, še zmeraj dreza v stare rane.

Pisec: Ali vi mislite, da je storila tista grozna dejanja, ki so jih potrdile vse priče?

Imenovanje: To naj dožene sodišče. Osebo sem mnenja, da mora vojak ukazati, ki jih je dobil, tudi izpolniti. Kam bi pa bili prišli, ko bi se bil vsakdo naprej vprašal, ali je v vojni izdani ukaz pravičen ali ne? O enem sem trdno prepričan: kar koli je že bil storil, je bilo v skladu z ukazi in s takrat veljavimi zakoni. (Mož se je nenadno razvnel in začel vpiti.) In še nekaj vam hočem reči: take ljudi, ki jih zdaj kot vojne zločince zapirajo, bodo še potrebovali, hudo potrebovali, ko bo prišel čas.

Hindels samo še dodaja, da je bil ta namestnik član velike koncentracijske stranke, ki je v koncentracijskih taboriščih v tretji državi izgubila veliko svojih kadrov. Seveda se ji je priključil šele leta 1940, ko mu je nek njen politik pomagal, da se je odkril nekaj težav iz časa, ko je še sam pripadal nacistični stranki.

Med nemškimi, francoskimi, belgijskimi, evstrijskimi, italijanskimi fašisti so znane razlike, nastale iz zgodovinskega razvoja ali sprito lokalnih razmer. Nemara bo zadostovalo, zgolj za primer, povedati, kaj mislijo avstrijski in italijanski fašisti o Južni Tirolski; medtem ko terjajo prvi njeno priključitev k Avstriji, se drugi zavzemajo za brezobzirno poitalijancenje odtodne avstrijske narodnostne skupine. Veliko in vse, kar je temeljno, bistveno, pa jim je skupno, njim in desnim skrajnežem po vsem svetu.

Is teh skupnih elementov iz-

hajajo vse tesne povezave med nemškimi in avstrijskimi neonacisti z vsemi drugimi fašisti v Evropi. Ti skupni elementi tudi omogočajo evropskim fašistom, pa čeprav so njihove organizacije še tako majhne, vse mogoče stiske z reakcionarnimi krogi, ki sami po sebi niti ne sodijo v fašistični tabor. Tako se krog njihovih sopotnikov ne širi samo navzdol, med množico nekdanjih esesovnikov, marveč tudi navzgor, med peščico nekdanjih in bodočih esesovistov.

Lani v decembru je n. pr. avstrijski velikomestni dnevnik "Die Presse" objavil pod znanim naslovom Samomor Zahoda pismo bralca s podpisom nekoga evropskega inženirja, ki pravi v njem med drugim:

"Te dni je bila med poročili o pokolu 13 italijanskih vojakov v Kongu med drugimi vest, da je italijanski minister n. r. prof. Eritimij izjavil naslednje: Dogodek priča, da narodom, ki živijo še v na pol barbarških razmerah, ni mogoče priznati pravice do samoodločbe, če prej ne bomo zagotovili, da bodo tudi sposobni živeti na civiliziran način. Dogodek odpira tudi vprašanje, ali je mogoče takim narodom v okviru OZN priznati enake pravice, kakor so jih priznali narodom s staro civilizacijo.

Iz takih stališč se porajajo taka vprašanja in nanja tudi že taki odgovori: Kdo pa stari na pol barbarom in popolnim barbarom v tujih (in lastnih) deželah sploh lahko prizna samoodločbo, ne da bi si zagotovil nekih ustreznih garancij? Vendar mi, civiliziranci! In kdo v OZN barbarom priznava enake pravice, kakor samemu sebi, se pravi starim civilizirancem? Nihče drug, ko mi, visoko civiliziranci!

In tako še zdaj prodajamo in izročamo barbarom brez ustreznih premislekov naše avtomobile, radijske in televizijske aparate, pralne stroje in hladilnike. Na koncu takega razvoja pa se bo seveda izcimila večina na pol barbarov, ki bo preostale popolne civilizirance zmelja v mesnih mlinicah, ki so jih dobili prav od njih.

Tako "Pressina" bralec, diplomirani inženir, ki celo še živi v deželi, ki nima kolonij in se je antikomunista revolutija neposredno tudi prav nič ne tiče. V njem je rasla in protiovečanska zavest razvita tako močno, da si upa govoriti o milijonih ljudi v jeziku, ki se prav v njem ne razločuje od jezika kolonialnih izkoriščevalcev in zatiralcev.

Tako res ni naključje, da so neposredno po začetku dramatične nekonvencionalne krize prav v Belgiji ustanovili mednarodni center neofašisti in neonacisti, ki si je vzdel ime Mlada Evropa. Iz preverjenih in skladnih poročil v tisku izhaja, da so nosilci te "mednarodne desnih ekstremistov naslednje skupine:

1. nemški, avstrijski in nemški emigrantski neonacisti,
2. italijanski neofašisti,
3. nekdanji pripadniki vojnih esesovcev nemške narodnosti (Belgije, Nizozemci, Norvežani i. dr.),
4. desni radikalni kolonialci (iz Francije, Belgije, Nizozemske in Portugalske),
5. fašistični emigranti iz vzhodnih in srednjih evropskih dežel, katerih ogromna večina (romunski, slovaški, madžarski, hrvaški, ukrajinski na pol ali popolni fašisti) je z nacističnimi okupatorji svoj čas tesno sodelovala,
6. nekdanji člani evropskih antifašističnih odporiških gibanj, ki so postali izdajalci in so jih izločili iz skupnosti osvoboditljivih in odporiških bojev. (Nekateri med njimi so bili tudi v nacističnih koncentracijskih taboriščih, kjer so kot agenti vohunili med taboriščani.)

V nekem manifestu, ki ga je izdala ta Mlada Evropa ni govorila samo o starem kontinentu, temveč zelo veliko tudi o Afriki. V njem previjo med drugim:

"Belci v Južni Afriki, v Angoli in še povsod drugod — živijo v Afriki. Tam so se rodili. Zanje je Afrika domovina... In prav ti belci so tisti, ki so Afriko rešili iz razmer — kamene dobe."

V tem manifestu so se tudi ogradili pred italijanskim in nemškim režimom, kakršen je bil pred letom 1945 — ograditev, ki je bila seveda nepoštena in nedolna, kakršna nam je znana že iz obeleženih neonacističnih literatur — a hkrati so s poudarkom zapisali:

"Antifašizem je klavna živina v izključno moskovski službi." Kdor se ukvarja z zločini nacističnih barbarov, kdor noče zatajiti ali vsaj pozabiti plinske morilne milijonov ljudi, ta torej pomaga Moskvi in spravlja v nevarnost belo raso, ki jo "ogrožajo zamorci". Tako je naravno, da utrjujejo nešteto krat ponavljajoča temeljna misel tega "evropskega" manifesta — desnih ekstremistov, ki so se z njim obrnili predvsem na mlado generacijo.

Tako nastaja v okviru bajk o "zahodni misli" vojnih esesovcev iz druge svetovne vojne mednarodna zasnova desnih ekstremistov cel vrste dežel in vseh množično ideoloških odtokov: milijonske množice v Aziji in Afriki, ki "vstopajo v zgodovino, veljajo zanje za smrtne sovražnike belokožnega sloveštva. Spore med razredi in strankami, državam in družbenimi sistemi spreminjajo v mistične rasne spopade. Ne morda to, da bi rešili družbene probleme, nasprotno, brutalno zatiranje "manj vrednih ras" in "barbarov" (pri čemer seveda niso mislili na belokožni Eichmanni), to je "naj-

plemenitejša naloga belega človeka". In v sleherni evropski deželi imajo desničarski skrajneži nalogo, da "v zmedenih in pokvarjenih rojakih vzbudijo zavest", da mora biti prav to bistveni smisel vseh njihovih prizadevanj in težej. Predvsem pa je treba za to zamisel rasnega sovraštva pridobiti mlado generacijo, ki zdaj "živi v idejni praznini".

Razen "Mlade Evrope" je še vrsta drugih centrov mednarodne ekstremistične desnice, ki so nastali celo že prej. Najti jih je ne le v Argentini in Francov Španiji, marveč tudi v demokratiški Švedski, kjer je n. pr. mesto Malmö postalo že kar domena radikalne neonacistične propagande. Norveški in danski kvislingi s podporo švedskih nacistov in finških bivših bojnikov, ki se štejejo med "frontne kamerade" nekdanje Hitlerjeve vojske, razvijajo tam pravo posebno vrsto publicistično in organizacijsko dejavnost.

Iz skritih virov jim doteka velika sredstva in počez so si ustvarili tudi zveze s tistimi skrajnimi desničarskimi elementi, ki jim je uspelo, da so se vrnili v legalne stranke in ustanove. V svojem medsebojnem političnem prepiranju so te organizacije celo same nabirale svoje volivce med nekdanjimi nacisti. Zdal je dobilo njihovo prepletanje z neonacističnimi elementi zlasti v Nemčiji in Avstriji že kar nevarne oblike.

Belgijski publicist Jean Almerij je v svoji knjigi Rojstvo sedanjosti zabeležil za gotovo ne izmišljen prizor, ki na sedanjostni neonacističnega okuževanja mednarodnih odnosov veliko več pove ko vsaka teoretična analiza:

"Spominjamo se v tej zvezi morda značilnega doživljaja iz leta 1952.

Bilo je v Frankfurtu, v nekem lokalni. Natak, po roku iz Belgije, ki nas je imel sprito znakov na našem avtomobilu za rojake, nas je nagovoril v francoskem jeziku. Dejal je, da je Valonec in da ga veseli, da nas lahko pozdravi. Zal mu ni moglo, da bi se vrnil v domovino, ker bi moral tam iz političnih razlogov odsedeti 20 let v zaporih.

Iz političnih razlogov? Seveda. Bil je član valonskega esesovskega oddelka, pa so ga obsodili, ker se je boril proti boljšizmu", je dejal, toda tokrat glasno in v nemškem jeziku ter se pri tem ponosno ozrl na nekoga Nemec, ki so sedeli pri sosednjem mizi in mu spodbujajoče prikimali.

Ta človek je bil izdajalec svoje dežele. Nosil je uniformo belgijskega sovravnika in zatiralca. Morda je okupatorju tudi izdal kakšnega belgijskega odporiškega borca."

Nemara je ta belgijski izdajalec in esesovski hlapec zdaj v vrstah kaskadne mednarodne skrajne desničarske organizacije v Nemčiji in s svojimi pajdaji vred tudi v zvezi z "Mlado Evropo."

V splošni, vsem fašistom obvezni ideološki koncept sodi tudi prepričanje, utemeljeno seveda po njihovih "vidikih", da je demokratski parlamentarni sistem nespособen rešiti sodobna pereča vprašanja. Za dokaz te nesposobnosti navajajo zlom kolonialnih imperijev v Aziji in Afriki. Kakor je Hitler veliko gospodarsko krizo pred dobri tridesetimi leti razlagal za posledico demokracije, tako zdaj evropski fašisti razlagajo, da je le slabotna demokracija v Evropi kriva krize kolonializma. Evropa, ki bi jo vodile "nacionalne" vlade, se ne bi niti za ped umaknila pred antikomunizmom, ne revolucijo. Zato "je treba nacionalno Evropo ustvariti, če naj bela rasa bedno ne propade". Ta stavek je najti v vseh fašističnih časnihkih in revijah, ki jih izdajajo zdaj že po vsej Zahodni Evropi. V nekoliko spremeni obliki ga ponavljajo tudi ameriški in južnoafriški rasni hujšaki in fašisti.

Neonacistična nevarnost je absolutno resna stvar. Nemški in avstrijski neonacisti nikakor niso osamljeni. Mednarodni skraj-

no desničarski centri jih ideološko in gmotno izdatno podpirajo. In tudi ne živijo več "na robu" družbe, čeprav je med njimi tudi nekaj iztirjenec, prepričljivcev in sektarjev. Zdal na široko zajemajo svoj človeški material iz velikih zalog svojih "sopotnikov", ki ne morejo preboleti svojega "notranjega nacija".

Prav v vrstah le-teh pa nastajajo že cele legende o Hitlerju in Hitlerjevi vojni.

Tudi ni moč povsem opreči, da je vzdušje hladne vojne, nasproti med Vzhodom in Zahodom, naravnost ugodno za rast neonacizma. Prav nič ni čudno, da so ravno vsi desni ekstremisti vprav fanatični nasprotniki si sicerne ublažitve mednarodne napetosti. In tudi vedo zakaj. Cim večja je nevarnost vojne spopada, tem večje so njihove možnosti, da jih bo "prava" stran najela za boj proti nasprotniku.

Kar bi bilo treba storiti, je moč povedati v nekaj besedah. Treba se je ravnati po nauku, ki nam ga je dala nedavna krvava zgodovina:

Ne molčati, ne miriti, marveč organizirati enoten odpor ali pa čakati, da bo spet enkrat prepoznano.

(Vprašanja naših dni)

Osemdesetletnik

Švedski kraj Gustav je v nedeljo slavil svojo 80-letnico. V občinski palači so mu kot dar ljudstva izročili velikkaso vsoto denarja, ki bo uporabljena v kulturne namene. Na sliki ga vidimo (na desni), ko s klobukom odzdravlja nekemu, ki ga je na cesti pozdravil.

KOMENTARJI PO OPROSTITLNI RAZSODBI V LIEGEU

Kruto bi bilo obtožence obsoditi toda nastal je strašen precedens

Porotno sodišče je že v soboto oprostilo vseh pet obtožencev v procesu Vandeput - Oprostitilno razsodbo, ki jo je publika sprejela s pravo manifestacijo, juridični krogi dokaj kritizirajo, Cerkev pa jo odklanja

LIEGE, 12. — Z zadnjimi govorniki dvoboj med branilci in državnim pravnikom se je v soboto zaključil proces, ki se je ukvarjal s koščico zadevo: obsoditi ali oprostiti mater, ki je svoje ga deformiranega otroka zastupila, da bi ga rešila pred vsemi težavami življenja. Z materjo so bile na obtožni klopi še štiri osebe, med njimi tudi zdravnik, ki je predpisal strup in je vedel, za kaj bo uporabljen. Porotno sodišče je vseh pet obtožencev oprostilo. Navdušenje občinstva je bilo tolikšno, da je bilo treba precej časa čakati, preden so lahko obtoženci zapustili sodno palačo, medtem ko je bil na ulici pred sodiščem ustavljen promet.

PARIZ, 12. — Danes so pariski listi na široko komentirali oprostilno sodbo iz Liegea, "Le Parisien", ki je konservativen list, piše, da bi primer lepše rešila pogojna obsodba, kakor jo predvideva zakon v mnogih državah. Ne bi bila namreč hinavska razsodba, dostavlja list. (Državni pravnik je namreč hotel, da bi bili obtoženci obsodeni, nakaar bi se on sam prvi zavzel, da bi bili pomilostilecni.)

Za "Liberations (levi) predstavljajo razsodba zmagajo srca in razum nad hinavščino in predsodki. "Combat" (levi) piše, da je s oprostilno razsodbo porotniki implicite potrdili, da za proces ni bilo osnove. Zapoved "ne ubijaj" torej ni vedno resnična ne samo v primeru vojne. Pravi proces pa mora priti, proces proti talidomidu. "Paris-Jours (zmerno levi) pa pravi, da bi bilo težko razsoditi prvotno, pa naj bo razsodba kakršna koli. "Pravi krivec, ki mora še priti pred proces, je namreč družba, Družba, ki je dopustila, da pride v prodajo zdravilo, ki je povzročilo mučeništvo čez 7000 otrok vsakega sveta. Za "Figaro" pa je napisal komentar P. Riquet, ki opozarja na nevaren aspekt razsodbe, po kateri naj bi se dejanje Vandeputovih slavilo kot primer poguma in moralnosti.

LONDON, 12. — Ves angleški svet v glavnem soglasa, da predstavlja razsodba v Liegeu nedvomno napad na zakon pa tudi srečno gesto milostljivosti. "Times"

Suzanne Colpel Vandeput v razgovoru s enim izmed odvetnikov, ko še ni bila oproščena

še do razsodbe in pravi, da je veselim ugotavlja, da je skoro ves italijanski tisk njegovih idej. In pri tem citira "Unità", ki je

PROCES PROTI 13 VOJNIM ZLOČINCEM

V «taborišču smrti» Kulmhof so pomorili 180.000 Židov

Med pričami bosta tudi dva Žida iz Izraela, ki sta edina ostala živa - Proces se je pričel včeraj v Bonnu

BONN, 12. — Danes se je pričel v Bonnu proces zaradi vojnih zločinov proti trinaštini bivšim stražnikom uničevalnega taborišča Kulmhof na Poljskem. Obtoženi so, da so pomorili 180.000 Židov v premičnih plinskih celicah, to je takih, ki so bile montirane na kamionih.

Bo obtoženci so prihajali od decembra 1941 dnevno iz geta v Lodzu transporti deportiranih Židov v taborišče smrti, ki je bilo postavljen v nekem starem gradu so kasi Kulmhof, 70 km severovzhodno od Lodza. Ko so ti ljudje prihajali v taborišče, so jim pripovedovali, da jih bodo poslali na delo v razne kraje Nemčije, potem ko jih bodo prej okopali ter poslali na zdravniški pregled. V resnici pa je bil prostor, ki je bil izbran za ta opravke, plinska celica brez oken, postavljena na kamion. Ko je bila plinska celica polna deportirancev, so poglajali motor in izpušni plini so prihajali v celico. V nekem bližnjem gozdu so potem trupla sežgali ali pa zakopali v skupne grobove.

Samo dve osebi, ki sta iz tega taborišča še živi in se sedaj nahajata v Izraelu, bosta tudi pričali na tem procesu. Enega izmed obtožencev, ki je bolan, danes ni bilo na sodišču in ga bodo sodili posebej.

V Kölnu že otvorenja karnevalske sezone

KOELN, 12. — Karnevalska sezona se je v Kölnu tudi letos začela ob tradicionalni uri: enajst minut po 11. uri enajstega dne v najstarejšem mestnem karnevalskem klubu Thomas Liessem je opravil očitno slovesnost ob navzočnosti nekaj tisočev oseb pred obinsko hišo. Letošnji karneval, na katerem kot po navadi ne bo manjkalo sprevedov alegoričnih voz, ki bodo smišljali politične ljudi, se bo verjetno pravo posebno prijel zadeve s "Spiegeln" in s posledicami, ki jih je ta zadeva imela na Adenauerjevo vladu. Uradno se karneval zaključuje na pepelnico sredo.

Bo obtoženci so prihajali od decembra 1941 dnevno iz geta v Lodzu transporti deportiranih Židov v taborišče smrti, ki je bilo postavljen v nekem starem gradu so kasi Kulmhof, 70 km severovzhodno od Lodza. Ko so ti ljudje prihajali v taborišče, so jim pripovedovali, da jih bodo poslali na delo v razne kraje Nemčije, potem ko jih bodo prej okopali ter poslali na zdravniški pregled. V resnici pa je bil prostor, ki je bil izbran za ta opravke, plinska celica brez oken, postavljena na kamion. Ko je bila plinska celica polna deportirancev, so poglajali motor in izpušni plini so prihajali v celico. V nekem bližnjem gozdu so potem trupla sežgali ali pa zakopali v skupne grobove.

Samo dve osebi, ki sta iz tega taborišča še živi in se sedaj nahajata v Izraelu, bosta tudi pričali na tem procesu. Enega izmed obtožencev, ki je bolan, danes ni bilo na sodišču in ga bodo sodili posebej.

Dva mrtva pri trčenju motorja v tovarnjak

COMO, 12. — Dva 24-letna mladeniča, ki sta pred kratkim prišla iz Kalabrije in s Sicilije v Lombardijo, kjer sta si našla delo, sta se peljala z motorjem proti Milanu. Nenadoma pa sta se — najbrž zato, ker se je zaradi neprestanega dežja v noči še manj videlo — zaletela v tovarnjak s prikolico, ki je prihajal iz Milana. Eden od obeh se je takoj ubil, drugi pa je umrl med prevozom v bolnišnico.

knjige ~ gledališče

glasba ~ slikarstvo

V tržaškem «Verdiju» nevarnost stavke zaradi tujega pevalstva

MILAN, 12. — Predsednik in tajnik SAL (Società artisti lirici) obo. Vigevani in dr. Giannini sta prikazala stanje italijanske opernega gledališča. Povedala sta, da se združenje zaradi zaštite italijanskih pevcev upira sprejemanju kakršnih koli tujih drugoprstnih pevcev. Na ta način ostanejo italijanski pevci brez dela. Tu sta navedla, da grozi v Trstu stavka, ker je vodstvo gledališča «Verdi» za otvoritev sezone, ki se bo pričela v sredo 14. novembra z Verdijevem «Don Carlosom», n-

jelo kot protagonista španjolskega tenorista Alfonso de la Morena. Vigevani in Giannini sta tem poudarila, da ni nikakoli nasprotovanja tujim pevcem, sode kvalitete; ti so sprejemljivi, imajo simpatijo. Tako se SAL ni nič protivila nastopu bolgarskega basista Borisa Christoffa, istem «Don Carlosu». Rekla je tudi, da bi se moral sprejeti tudi sedanji sistem, po katerem 12 superintendantov italijanskih opernih gledališč lahko po volji najema tuje pevece z jimi plačami, ko gre tudi za italijanske pevce, ki zaslužijo za mnogi-

ljijskimi pevci. Vigevani in Giannini sta dejala, da ne gre za kakšno stvar, da bi prišlo do stavke, radi stavke in sta zahtevala, da bi država posredovala v zadevi. Povedala sta še, da se obče jo večje vloge v «Don Carlosu» (in sicer baritonist Sesto, sopranistka Marcella De C...

scantini, basist Marco Stefania in mezosopranistka Anna Rota), obevali, da sta v stavko, če ne bodo sprejeli zahteve SAL. Končno sta dejala, da je tržaško gledališče dis kvečjemu lahko v zagoni, če de izbire, če hoče imeti italijanske pevce, ki so boljši kot norist Alfonso de la Morena.

VISOKO ODLIKOVANJE

PROF. DR. A. KUHLJU LJUBLJANA, 12. — Podsednik izvršnega sveta Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Joža Vilfan je izročil svoj univerzitetnemu profesorju in podpredsedniku Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Antonu Kuhlju »Red rdečo zvezdo«, s katerim ga ob njegovi 60-letnici za znanstveno delo odlikoval predsednik republike. Na slovesni ročitvi odlikovanja so bili vzvoči tudi zastopniki Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ljubljanske univerze in gi znanstveni delavci Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Dr. Anton Kuhelj se je na Opčinah pri Trstu.

Okrepitev ljudskih in šolskih knjižnic

RIM, 12. — Zanimanje za turo se je znatno povečalo. L. 1962, ki ga označujejo zelo ugodno zlasti za izdajo, je, tako da so zadevne ustanove sklenile okrepitev organizacije, terih naloga je, širjenje knjiznice, ki združuje knjižnice, razstresenih po vsej lji. Priblizno tri četrtine so tujeje knjižnice, ostalo pa različne knjižnice, večino s ske. V okviru te okrepitev med drugim poslali knjižnicam številne knjige, ki jih je treba prebrati, kar je milijon — za nekaj milijonov tiri in prav to knjižnico so namenili drugim knjižnicam. Razen tega imajo na ustanovi, ki je dobila 30 milijonov, knjižnico dela iz zadnjih 20 let — racionalno opremo ter sprejelo rano osebo. Letos bo privedo vrsto kulturnih prireditelj, bodo naštale na knjige in zvenosti.

Tatovi, ki se zanimajo samo za numizmatiko

INDIPENDENCE, (Missouri) — Neznanj tatovi so odpravili gocoeno numizmatiko, ki jo je urenilo okrog 30 milijonov iz "Truman Library", knjižnici, ki jo je ustanovil sam predsednik ZDA. Indipendence, ki Tatovi so odpravili samizmatično zbirko in so prili miru druge važne predmete, ter vse osebne listine predsednika, ki so shranjene stavbi.

Umrl je Willis O'Brien

režiser "King Konga" HOLLYWOOD, 12. — Režiser Willis O'Brien, ki je bil eden izmed največjih specialistov za grozne filme, je v četrtlet v starosti 78 let umrl. O'Brien je režiral znani film "King Kong", pozneje pa film "The Lost World", v katerem je stopala pelikanaka gorila. O'Brien je bil tudi avtor filma "The Lost World" in "The Lost World".

Danielle Darrieux in Edwige Fenech

Danielle Darrieux bo stopila v gledališče, izšla iz zadnjem delu Françoise de la Roche mauve de Valence. Pravi, da bo odšel pogledati igrala v gledališču, da se ne bo opustila. Igralka Edwige Fenech je neka srčno nekemu mlademu glejckemu avtorju. To je Peter Barna, ki prejema naročil, odkar se je izvedelo, bo slovena igralka postala njegovo prvo delo. Fenech žiri znani Lawrence, ki misli iz njega napraviti film. V Italiji si je pridobil vico prvega predavanja. Stopa, ki bo delo predala Rino Morelli.

OB 8. KONGRESU KP BOLGARIJE

Proces pozitivnega novega razvoja

Odgovornost Jugova, Červenkova in drugih mora šele biti do konca osvetljena

Morda je že predragodajati podobne izjave, toda zdaj se, so-dee na osnovi prvih vtisov in občutkov, kot da bo VIII. kongres KP Bolgarije, ostal zabeležen kot eden najvažnejših dogodkov v vsej povojni zgodovini te dežele.

Kongres je že v samem začetku priselil v nekaterim ne-predvidenimi dogodki, polnimi dramatičnih elementov. In to, ko je Todor Živkov poročal svoje mnenje o Jugovu, Čankovu, Hristovu, Kumbiljevu, Rajkovu, Kolčevu in Červenkovu, se pravi, ko je spregovoril o njihovi upornosti, na osnovi katere ne samo, da se niso hoteli pomiriti, temveč so se, nasprotno, celo postavili po robu tendencam, ki so se v Bolgariji pojavile po XXII. kongresu KP SZ. In tako se je kongres začel odvijati v vzdušju spopada med dvema strujama. Oziroma, točneje povedano, zdaj je prišlo prvič javno do izražaja to, kar se je v resnici začelo dogajati že pred kongresom, in sicer na plenumu, kjer se je pripravljala skupna platforma za referat in potek kongresa.

V teku samih priprav za kongres ni nihče mogel slutiti, da bi utegnili priti do tega, kar je potem prinesel še prvi dan.

Jugov, Čankov in ostali so prešli v oster napad proti Živkovu. Glavni predmet njihove kritike sta bili notranja in zunanja politika. Posebno se je pri tem omenjala nerealnost smeri nadaljnjega gospodarskega razvoja, kakor je bila predmet ostre kritike tudi politika koezistencije.

Opirajoč se ne te in takšne elemente so nekateri tuji opazovalci prišli do zaključkov, da je pravzaprav na plenumu prišlo do spopada dveh nasprotnih stališč, spopada, ki presega meje same Bolgarije. V obrambo omenjenega njihovega mnenja na valjajo še trditve, da so nasprotniki Živkova odkrito kritizirali tudi nekatere poteze Moskve v mednarodni politiki, posebno one v zvezi s kubanskim krizom.

Osebe, ki jih je Živkov predstavljal delegatom kot nosilce in branilce "ekulta osebnosti", so dolga leta zavzemale najodgovornejše položaje v državi. Doma la vsi so svoj čas že vodili ministristvo za notranje zadeve, se pravi, bili na položaju, ki jim je omogočal, da so lahko nadvse uspešno uveljavljali svojo osebno ambicijo, obenem pa tudi vodili določeno politiko, ki ji je tam ambicija najbolj odgovarjala. A prav ta politika je na tem kongresu postala eden glavnih predmetov razpravljanja.

Jugov, Červenkov, Čankov in drugi so zdaj tudi formalno odstranjeni kot partijski in državni funkcionarji. Toda s tem še ni rečeno vse, s tem se njihova zadeva še ni končala. Oni so se vrstilo let nahajali na vrhu, na najodgovornejših položajih, tako, da so v nekem smislu celo posejajali sodobno Bolgarsko, a to je razlog, zaradi katerega zdaj njihovega primera ni moč enostavno arhivirati, ne da bi se omenjena njihova dejavnost, ne da bi se njihova osebnost kot državnikov in partijskih funkcionarjev ne razčlenila do konca, do najmanjših podrobnosti. In to tembol, ker je obožba, ki jo je bil na njihov račun izrekel Todor Živkov, med delegati povzročila dokajšnje presenečenje in zmedo, v kolikor nekdo, kot se zdi, ni sploh niso bili seznanjeni z dogodki zadnjega plenuma.

Vsekakor pa se zdaj tujeju opazovalcu, postavlja vprašanje: na koga so se in na koga se

še opirajo predstavniki obeh struj v bolgarski partiji, ne glede na to, da so Jugov in drugi iz njegove skupine že na samem začetku kongresa bili kot državne in partijske figure likvidirani? Zakaj, vsako lahko ima vtis, da to ni konec, marveč pravi šele začetek določenega procesa. Poenostavljena razdelitev v obe skupini bi bila takale: na eni strani so v glavnem osebe z gospodarskega področja, ki se v vsakodnevem življenju stalno spopadajo z vprašanji izven uradnih in dogmatičnih okvirov, torej ljudje, ki jih sama gospodarska nujnost, samo življenje navajata na realnejše razmišljanje in smelejše pristopanje k reševanju vprašanih, opirajoč se bolj na to, kaj je mogoče in kaj ne, kot pa na knjižne in dogmatične postavke. To so po večini mlajši, bolj dinamični ljudje s širšimi pogledi in smelejšim poletom. Na drugi strani bi bili vsi tako imenovani estari kadri, na osnovi dolgoletne prakse vajeni dajati prednost dogmatičnim postavkam ter njihovega mehanizma prenašanju na bolgarske razmere, ne da bi se pri tem upoštevali lokalni pogoji in možnosti.

Usoda Jugova, Čankova, Červenkova in drugih je bila nekako zapeta: ena, kot rečeno, že na samem začetku kongresa. Vendar pa vse, kar je bilo do sedaj kritično izrečeno na njihov račun, namreč na račun tako njihove osebnosti kot dejavnosti, ni ne povsem dokončno ne jasno. O vsem tem se je doslej govorilo v bolj posplošeni obliki, manj pa, kaj in kako so dejansko delali. Pričakovati je, da bo še govora o tem, tako, da si bo moč ustvariti natančnejšo sliko ne samo glede njihove osebnosti, temveč tudi o nekem določenem obdobju življenja bolgarske partije in same Bolgarske. Sicer pa, če bolj verjetno, bo do tega prišlo po končanem kongresu, ko se bo z besedi prešlo k dejanjem.

Oziroma, naj bo tako ali drugače, gotovo drži dejstvo, da je Todor Živkov na osnovi svojega napada, naperjenega proti ljudem ekulta osebnosti, načel mnogo vprašanja, važna za nadaljnji razvoj dežele, pa tudi za ugotovitev notranje vsebine socialističnih držav in gibanj. Bržkone se bo o omenjenim obratovanjem z dogmatiki stalinskega kova zdel začel proces, ki ga že danes lahko smatramo za pozitivnega in naprednega.

Naj omenimo še, da se je na tem kongresu z izrednim zanimanjem pričakoval nastop, oziroma govor kitajskega delegata. Ta pa je, seveda, brž ko je odprl usta, napadel Jugoslavijo, ne da bi bil temu, kar je bilo že tiho socrat izrečeno, pristavil kaj novega. Toda, to je bila samo odskočna deska za njegov napad na Živkova, pri čemer je bil hkrati njegov namen tudi braniti Albanijo, v kolikor jo je Živkov napadel zaradi njene škodljive in izizvalne politike, nasproti vsakemu resničnemu socialističnemu principu. Kako pa je njegov nastop, namreč nastop kitajskega delegata, deloval na vse prisotne delegate in tuje opazovalce, je bilo razvidno iz ledene tišine, ki je v dvorani zavladovala po njegovih besedah. In, sodeč po nastopih raznih predstavnikov komunističnih partij, ki so v svojstvu gostov nastopili kot govorniki za njim, kot na primer predstavnik Poljske in Češko-slovaške, pa stališča Kitajske in Albanije nikakor niso naletela na razumevanje in sprejem, ki sta si ju morda obe želeli.

«Bruci» in njihovo veselje

Akademski klub «Adram» je v soboto priredil tradicionalno brucovanje, ki je potekalo ob prijetnem do-mačem veselju vseh, razen seveda ubogih brucovskih «oneto», ki so morala izvršiti več nalog in pri tem požreti marsikatero grenko

«MARS» VZTRAJNO NADALJUJE SVOJO POT PROTI CILJU

Uspeh, ki ni za znanost nič manjši od onega, ko je bil izstreljen prvi Sputnik

Kako je bila vesoljska postaja, ali «kozmodrom», pognana v orbito - Od tu je zatem raziskovalna raketa poletela proti Marsu - Ali bo odkrila njegove skrivnosti?

Levitin je nedvomno med vsemi sovjetskimi radikalskimi napovedovalci najbolj znan. Ne samo po tem, ker smo njegov glas malone vsi vojno proti Hitlerjem tolpalet sleherni dan poslušali, ki je poročal o poteku spopada in stanju na frontah, marveč tudi zaradi tega, ker je v zadnjih petih letih s svojim jasnim glasom vsakokrat sporeči svetlu tudi nekatere najbolj senzacionalne vesti, zadevajoče razvoj sovjetske znanosti. In tako je on sporeči svetlu tudi vest o «Marsu» la, zaradi katere so Moskvančani od vesolja malo ne izgubili glavo. Niso sicer napovedovalci pograbili, da bi ga zatem v navdušenju nosili na ramenih, pač pa so se podali na ulice in malone napadli razne knjižnice in knjižnice, da bi tu našli material, ki bi jim pomagal izvesti kaj več o tako imenovanem erdeem planetu. Astronavtika je v SZ že nekaj časa nekakšen nacionalni hobi, Mars pa planet, ki se o njem govori kot o nečem, kar bo že v kratkem času dosegljivo. In prav zaradi svojega dobrega poznavanja astronomskih vprašanj, so Moskvančani v sovjetski ljudski nasploh takoj zapodili izreden pomen podviga z «Marsom» la. Kot je bilo storjeno že z Venusom, so tudi «Mars» la izstrelili proti trdemu planetu ne morda z Zemlje, temveč z vesoljske postaje, ki je pred tem bila pognana v orbito s pomočjo vesoljske raketne. In, če računamo, da je sateht za odlet Venusika tehtal okrog 6 ton, lahko sklepamo, da je za izstrelitev «Marsa» la, bi se precej večji od Venusika, bi bilo potrebno pogoniti v orbito s pomočjo posebnih elektronskih impulzov sprožil pogonski sistem in raketa je odletela proti Marsu. Njena hitrost bi se vedno morala biti najmanj 11,2 km v sekundi, da bi se lahko odtrgala od vesoljske postaje, naka so, ko so se izrabile pogonske energije, stopile v akcijo sončne baterije, ki bodo omogočile z Zemlje nadzorstvo nad raziskovalno raketo. Z Zemlje sledi «Marsu» la ogromen radioteleskop, ki je bil zgrajen prav za to priliko. Njegova antena je visoka kot palača dvajsetih nadstropij.

«Veliko potovanje je v teku, slovaška naprava v tem trenutku leti proti enemu najbolj zanimivih planetov sončnega sistema, proti Marsu, ki je tako podoben Zemlji. Kaj je tam, je planet pust in prezen, ali so

na njem bitja, morda celo podobna nam?

V resnici, danes še malokdo še veruje v obstoj marsovcev. V Moskvi, postavimo, razen otrok, nihče. Le-ti si jih predstavljajo z zeleno poltjo in dvema antenama na glavi, biologi pa v kateri koli obliki živalske ali rastlinskega življenja, tudi v obliki ene same celice. Sicer pa je bolj predmet razpravljanja kakršna si bodo možnosti življenja na tem planetu. Toda, doslej je bilo ugotovljeno, da je Marsova atmosfera preveč rečna s kislikom, da bi ljudje mogli dihati, se pravi živeti, kakor je tudi povprečna temperatura mnogo nižja od naše, z ogromni razlikami, ki gredo od 5 stopinj nad ničlo zjutraj do 15 stopinj nad ničlo popoldne in 5 stopinj pod ničlo zvečer. Vendar pa Mars atmosfera je ima, čeprav ne s tako odličnimi možnostmi, kot je o tem mamil okrog leta 1890 italijanski astronom Schiaparelli, ki je celo menil, da na Marsu obstaja reka in pravem pomenu besede, da obstajajo kontinenti in oceani.

Potem je tu še primer znanih Marsovih kanalov, ki se našim očem kažejo v izrazito geometričnih oblikah. Kaj so ti kanali? Ali so posledica naravnih pojavov na Marsu, ali pa jih je kdo napravil, morda bitja, podobna človeku, morda celo inteligentnejša od njega? Nekateri trdijo, da gre za optično prevaro. Drugi, da so to dolge nizke doline, po katerih se s prisojdom pomladi potokajo megle, ki se oddaljujejo od tečajev. Kar zadeva znanstveno rdečasto svetlobo, je ameriški astronom Percival Lowell skusil dokazati, da gre za obstoj na Marsu ogromnih površin oksidirane peska, sredi katerih tečejo kanali, a po njih da se pretaka voda od tečajev proti ekvatorju. Določene okroglaste madeže na stiščju dveh ali treh kanalov pa je imenoval oaze. Kar zadeva odstotek vode na Marsu, se je omenjeni astronom gotovo zmotil, vendar je še danes moč misliti, da obstajajo sredi omenjenih peščenih planjav oaze vegetacije, ne da bi človek zagovarjal s tem neko znanstveno herezijo.

Kaj bo videl «Mars» la, ko bo krožil okrog erdečega planeta? Krogi, ki je za pol manjša od Zemlje in ki rabi, da se enkrat zavrti okrog svoje osi 24 ur, 37 minut in 23 sekund, se pravi, ki ima daljši dan od našega. Videl bo vrhu tega dva satelita: Phobos in Deimos. Potem bo še gledal neznane skrivnosti: kanale, puščave, oblake in, morda, sledove civilizacije. V Rusiji in po vsem svetu vsi z nestrpnostjo čakajo na 10. junij 1963, ko bo «Mars» la začel svoj prvi krog okrog erdečega planeta, ki je okrog 100 milijonov km oddaljen od Zemlje.

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Sreča je danes na vaši strani. Neko prija telstvo se bo spremenilo v globlje čustvo. Zdravje dobro. BIK (od 21.4. do 20.5.) Bodište bolj prilagodljivi v ugodnem trenutku. Prevelika zahtevnost druge osebe bi utegnla pokvariti lepo razumevanje. RYON (od 21.5. do 20.6.) Ugoden dan za umetniško ter oblikovalno dejavnost. Vase zaupanje bo ustvarilo ugodno ozračje v družini. Zdravje dobro. LEV (od 21.6. do 20.7.) Ne skiplajte nobenega dela brez premisleka. Srečne ure z osebo, ki vas ljubi. Zdravje zadovoljivo. SKORPION (od 21.7. do 20.8.) Ne izpostavljajte po nepotrebnem svojega dobrega imena. Prejeli boste pismo, ki vas bo zelo razveselilo. Zdravje dobro.

PO DEVTEM OBISKU V HRVATSKIH NASELBINAH JUŽNE ITALIJE

Prvi je o njih pisal domači prof. Giovanni de Robertis

Za te kraje in ljudi so se zanimali mnogi odlični hrvaški in tuji znanstveniki. Med temi pesnik Pučić iz Dubrovnika, prof. Risto Kovačić, dr. Milan Rešetar in

(Nadaljevanje iz ned. številke)

Ko je bil namreč tedaj hrvaški, pesnik Pučić, grof iz Dubrovnika, v Neaplju, je stopil v neko trgovino in silal, da je uslužbenec govoril s kupcem hrvaški. Vprašal in zvedel je, da sta bila iz teh naselbin, ki jih je potem obiskal in kmalu se je razširil glas o njih. Prvi, ki je pisal o teh naselbinah, je bil njihov domačin prof. Giovanni de Robertis. Ta se je potem tudi seznanil s Pučićem. Spisal je «Delle colonie slave nel regno di Napoli, 1856». Zasa v Osservatore Dalmata. — Potem so začeli tudi mnogi drugi raziskovati in proučevati narčja in sploh folklor tega ljudstva in krajev. Še danes so tu ljudje oziroma družine, ki se spominjajo odličnih Hrvatov in Srbov, ki so obiskali in pi-

sali o teh naselbinah. Eden prvih je bil prof. Risto Kovačić (Srb), ki je spisal in izdal v Beogradu l. 1855 anopis. Gli slavi Serbi dell'Italia. Ricordi — Ancona 1884. Spominjajo se

RIHARD OREL

nekateri še dandanes vseučiliškega profesorja, odličnega slavista na Dunajski univerzi, kjer je imel stolico slovenske filologije, dr. Milana Rešetarja, naslednika Vatroslava Jagića na tej stolici, pred 50 leti. Potem sta tu raziskovala dalmatinska odlična prof. Barač in dr. Smolaka in posebno ta je pustil tamkaj najlepše spomine zaradi svojega raziskovanja teh naselbin in utrjevanja zavesti in starih izročil. Barač je celo

naučil te izseljence, posebej, dve lepi dalmatinki iz novejših časov, dočim je, ki jih pojo, so se iz njihovega preseljevanja ti pesmi, ki jih pojo Hrvati, se nahajata v m. ki, kjer sem dal natipirati 11 njihovih pesmi in jih pri tem obiskati tudi posilil. Prej so bile te razmnožene po posameznih stih, kar ni bilo praktično, se je poizgubilo: listki se g. navedenega papirja so jali. One stare pesmi, ki ne gotovo še sploščata, nujno ponovno tiskati. Hrvatskega Ivana Kora iz (1521-1524), in s tem po. starost. Bana dalmatinskega stroga oblastnika, ki boje. Tako je prešel ta njihov dom. pesnik, prav je precej bogato. Te pesmi, vedno, posebno pa žensko glasno. Zaradi zanimivosti kov teh pevk prinašam seznem teh iz vseh treh. To so ženske srednje vrste in katera tudi starija. V Krušu so: 1. Corna, 2. Piccoli Irene, 3. Maria, vse po 44-let let. V Silbiu: 1. Zara Gori Dorinda Gabriela, 3. Jov. sunta, 4. Nuoc (Noč) M. (umrla v zadnjem času).

V Mundimitru: 1. J. Clelia, 2. Ferrara Filomena. Priimski so bili seveda davne čase premenjeni. ki pojo manj, pač pa več v krčmi. Menil sem, da pisal izčrpano vse pesmi, letos me je opozoril na pesem, ki jo pojo samo v neki medicini, sin bivšega činskega zdravnika, ki se ni domaćin, zelo zanimivo narečje in folklor. Njeg. je imel stik z raznimi mi. znanstveniki, ki so prišli v pričetku tega. Sin mi je tudi knjiž. slovenšč. in slovašč. učen. hrvaščina, jezik. medicinske je posna. na tofonski trak še tole pesem, sem jo kaj zapisal:

«Pijmo brata, pijmo, nikor ne vidi, danas nam tra svaka. Zelo zanimiva je v neki nek. turina nabožna, ki jo pojo samo v Silbiu, in sicer v velikem so mi pravkar rekli. val sem o njej domačim niku in mu priporočil, jo pel v onem času. On je poslušal to pesem in ki sem mu ga prevedel, je priznal, da je popoln merna za tisti čas, velika. Da bi mi ustregel, je župnik, jako dostopna darna oseba, to pesem in priliki spominke procesa obhajalo vsako leto v maju nekako obletnico, se — po ohranjeni trad. naselili iz Dalmacije je. Vedo tudi, da je bilo ki petek meseca maja, ni določeno kateri, in vse petke v spomin. ki priliki so to pesem, eke v proces, v kateri malo izven vasi, proti cerkvi v vasi. To mi je potrdil in pristavil, da nekoli prišlo v pridigo, čal svojim vernikom, nje in gojijo svoje nar. je zelo spodobno in vredno dejanje, dasi on domačin in ne pozna nar. Pesem, ki jo pojejo ob ložnosti, je po napevu nija naricalna in je z. značaja. Glede pouka v učitelj iz Kruča leta 1904 je vrnil domov iz Silbi Dalmaciji, kjer je poučeval italijanskih solah v (guole italiane all'estero) nekdo pokazal solsko k. začetnike, ki jo je bil učitelj le nekaj mesecev, potem z novim šolskim sististice oblasti niso več poučevali. Bilo je pač, v no, v dobi fašizma, stran knjige je imela ta

Na rodjenoj gradu. Početnica ili proa d. opče pučke škole. Priredio profesor Cr. Arturo. U Milanu L. Trevisini. Skladiste v Zadr. K. Schoenfeldt.

Domačini po vaseh bi di bolje poznali svoj jezik, bi narečje trpali z italij. izposojenkami. Tudi bi kam sraz, da se ne moro. se izražati in bi zato imeli v solah nekaj d. pouka v hrvaščini. Tako ure ima še francoska v dolini Aosta, v Pjemont. še več. Tudi nemške ostanki: nekdanjih Cimper. Tevtonov, ki so pridili v sto let pred našim t. ti Asingo tako imenova. tja in obdine «dei sette» znano bojišče iz prve svet. vojne, imajo, kot mi je fesor iz Biella v Piemont. čal, ko sem mu na kratko stanje teh hrvaških nasel. dodatne ure v nemškem

(Nadaljevanje sledi)

Iz tržaških kinematografov

Mafijec

Tudi režiserja Alberta Lattuada je zamikala sicilijanska mafija kot snov za film. Za svoj film «Mafijec» je izbral Alberta Sordija in mu dal glavno vlogo. Seveda je še vrsta drugih igralcev, vendar je Sordi, seber, s katerim film stoji ali pada.

Antonio Badalamenti je Sicilijec, ki se dolgo živi v Milanu, ima tam lepo službo, je po ročen z Milančanki in ima dve majhni deklici. Po mnogih letih si privošči dopust in z družino se odpravi na dolgo pot v Sicilijo k svojim domačim. Njegov ženi se spetka dokaj težko, medtem ko je Antonio ljubezno zavzet, da bi ji pomagal privedi se na tamkajšnje ljudi in navade. Nazadnje je ona, ki se ji ne mudi več z odhodom. Dopust bi se že skoraj v redu zaključil, toda Antonio mora doživeti povsem nepričakovano in neprijetno pustološčino. Dovolj je bilo, da je domači mogotec don Vincenz zvedel za Antonio, in že je vrgel najz močnejšo mafijo. Antonio se ves čas niti ni zavedal, kako se je vedno bolj zapletal, dokler ni pred njim alternat. va brezpopolne pokorščine ali izgube družine. In tako ga nekdo kamion odpelje, naka v zaboji potuje v New York, kjer ga že čakajo prijatelji. Odevedo ga v neko stanovanje, kjer mu vrte film, iz katerega si

la vse skrbi. Zdravje zelo dobro. DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Pomoč, ki jo boste prejeli od neke vplivne osebe, vam bo omogočila uspeh. Ne ki uspeh bo utrdil vašo veljavnost. Zdravje dobro. TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) V teku jutra boste imeli težave, zato se bo vse razvijalo po vaših načrtih. V teku večera zanimiv govor. Zdravje izvrstno. SKORPION (od 24.10. do 22.11.) Ne izpostavljajte po nepotrebnem svojega dobrega imena. Prejeli boste pismo, ki vas bo zelo razveselilo. Zdravje dobro.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Sreča je danes na vaši strani. Neko prija telstvo se bo spremenilo v globlje čustvo. Zdravje dobro. BIK (od 21.4. do 20.5.) Bodište bolj prilagodljivi v ugodnem trenutku. Prevelika zahtevnost druge osebe bi utegnla pokvariti lepo razumevanje. RYON (od 21.5. do 20.6.) Ugoden dan za umetniško ter oblikovalno dejavnost. Vase zaupanje bo ustvarilo ugodno ozračje v družini. Zdravje dobro. LEV (od 21.6. do 20.7.) Ne skiplajte nobenega dela brez premisleka. Srečne ure z osebo, ki vas ljubi. Zdravje zadovoljivo. SKORPION (od 21.7. do 20.8.) Ne izpostavljajte po nepotrebnem svojega dobrega imena. Prejeli boste pismo, ki vas bo zelo razveselilo. Zdravje dobro.

Radio Trst A

7.30: Jutranja glasba; 11.30: So-pole slovenskih pesmi; 11.40: Vrt-ljak; 12.30: Izbor iz tedenskih glas-benih sporedov; 13.30: Glasba po željah; 17.00: Igra Gianni Saffred; 17.20: Sem in tja po lahki glasbi; 18.00: Italijanska po radiu; 18.15: Umetnost; 18.30: Orkestrski koncerti v preteklih stoletjih; 19.00: Wolfgang Amadeus Mozart; 19.00: Od-daja za najmlajše; nato Znanje me-lodije iz preteklih in današnjih dni; 20.00: Sport; 20.30: Izbor do-mačih in tujih motivov; 21.30: Kon-cert pianiste Blanche Pellis; 21.40: 22.15: Pjesna glasba; 23.00: Iz galerije; 23.15: Kvintet Gil Cup-pini.

Trst
12.00: Plošče; 12.25: Tretja stran; 13.15: Kot juke box; 14.30: An-sambel France Vallisneri.

Koper
6.15: Jutranja glasba; 7.00: Pre-nos RL; 7.15: Glasba za dobro ju-tro; 11.00: Oddaja za najmlajše; 12.00: Glasba po željah; 12.45: Lah-ka glasba; 13.00: Nadaljevanje glas-be po željah; 13.40: Orkestrski in an-sambli; 14.00: Zabavne povelje; 14.45: Narodne in otroške pesmi; 15.15: Zabavna glasba; 15.30: Kvintet Avenik; 14.55: Lahka glasba; 16.00: Filmske melodije; 16.30: Tretja stran; 16.45: Operne me-lodije; 17.00: Zabavna glasba; 18.00: Prenos RL; 19.00: Poletje in igra-jo «Les Chacchacha»; 19.30: Prenos RL; 22.15: Erwin Lehn igra za vas; 22.40: Glasba za lahko noč; 23.00: Prenos RL.

Torek, 13. novembra 1962

Nacionalni program
6.30: Vreme na ital. morjih; 8.20: Omnibus; 10.30: Radijska glas-ba; 11.00: Nadaljevanje omnibus-a; 12.00: Današnje pesmi; 13.30: Ve-terajne pesmi; 14.55: Vreme na ital. morjih; 15.15: Umetnostna od-daja; 15.45: Ital. narodne pesmi in plesi; 16.00: Program za naj-milajše; 16.30: Komorna glasba na plošči; 17.25: Simfonični koncert; 19.10: Oddaja za delavce; 19.30: Ritmi; 20.00: Sport; 20.25: Ko-mična opera Wolfganga Amadeusa Mozarta.

II. program
8.00: Jutranja glasba; 8.35: Poje Carla Boni; 8.50: Sodobni ritmi; 10.35: Pesmi; 11.00: Glasba za vas, ki delate; 12.00: Gospa ob 13 vam predstavlja; 14.00: Nunzio Filoga-mo vam predstavlja «Canzonissi-mo»; 14.05: Nastopajo pevc; 14.45: Plošče; 15.35: Glasbeni spored; 16.35: Ansambel Neal Hefty in Leon Kellner; 16.50: Ital. narodne pesmi; 17.35: Mala ljudska enciklo-pedija; 17.45: Juke box; 18.35: E-notni razred; 18.50: Vaši najljub-ši pevc; 20.35: Glasbeni spored Mike Bongiorno z nagradami; 21.45: Večerna glasba; 22.10: Jazz v Italiji.

III. program
18.30: Gospodarska rubrika; 18.40: Panorama idej; 19.15: Pre-gled nemške kulture; 19.30: Vsa-kovetvni koncert; 20.30: Revija revij; 20.40: Koncert Franza Jo-sepha Haydna; 21.20: Opera Igorja Stravinskiga; 22.45: Glasba danes.

Slovenija
5.00: Dobro jutro; 8.05: Iz «Hal-kes Stanislava Montiuska»; 8.35: Dvajset minut ob glasbenem av-tomatu; 8.55: Radijska šola; 9.25: V ritmu Latinske Amerike; 9.45: Srbska šola; 10.15: Baročni inter-mezzo; 10.40: Napredulje v angle-ščini; 10.55: Glasba dan nova po-pevka; 12.05: Kmetijski nasveti; 12.15: Slovenske narodne pesmi; 12.30: Za vsakogar nekaj; 13.15: Zabavna glasba; 13.30: Dve sudi Georga Bizeta; 14.05: Radijska šola za višjo stopnjo; 14.35: Do-mači zvoki; 15.15: «Povej mi...» Muzika Frana Lhotke; 16.00: Vas za vas; 17.05: Koncert po že-ljah; 18.10: Stoglavni virtuos; 19.05: Glasbene razglednice; 20.00: V za-bavnem tonu; 20.15: Radijska igra — N. V. Gogol; Revizor; 21.32: Komorna medija; 21.47: Vaši pev-ci — vaše melodije; 22.15: Ro-mantični plesalec; 23.05: Orke-str Tony Osborne in pianist Russ Conway.

Ital. televizija
8.30, 8.55, 12.15 in 15.00: Sola; 17.30: Program za najmlajše; 18.30: Nikoli ni prepozno; 19.00: Dnev-nik; 19.15: Pregled umetnosti; 20.20: Sport; 20.30: Dnevnik; 21.05: Film; 22.35: Umetnost in znanost; 23.05: Dnevnik.

DRUGI KANAL
21.05: Nasproti metopolu — vpra-sanje notranje emigracije; 21.40: Glasbeni program; 22.45: Dnevnik; 23.05: Na pragu znanosti.

Jug. televizija
NI SPOREDA.

